

Αρχείο Φραφείου
Τ.3

Σχόλια πάνω στο τετραετές Πρόγραμμα Επενδύσεων 1990-93 του ΥΠΕΘΟ

Είναι δύσκολη η αξιολόγηση του προγράμματος αυτού με κάποια ακρίβεια γιατί δεν αναγράφονται οι υποθέσεις πάνω στις οποίες στηρίζεται, ιδιαίτερα αναφορικά με τις συνολικές δανειακές ανάγκες του δημόσιου τομέα στην περίοδο 1990-93, την εξέλιξη του ισοζυγίου εξωτερικών πληρωμών και του πληθωρισμού.

Πληροφορούμαι από κύκλους του ΥΠΕΘΟ ότι οι υποθέσεις πάνω στις οποίες στηρίζονται οι προβλέψεις τόσο για την εξέλιξη των μακροοικονομικών μεγεθών, όσο και για την χρηματοδότηση των επενδύσεων είναι σε μεγάλο βαθμό αυθαίρετες και εξωπραγματικές και επομένως δεν μπορεί κανείς να τις θεωρήσει σοβαρές.

Υπάρχει πρώτα από όλα η εκ νέου επιδείνωση των μακροοικονομικών ανισορροπιών. Πέρα από την διεύρυνση των δημόσιων ελλειμμάτων για τα οποία γίνεται λόγος πιο κάτω, ο κίνδυνος μιας παραπέρα επιδείνωσης στον πληθωρισμό και στο ισοζύγιο εξωτερικών πληρωμών είναι ορατός και θα έχει αρνητικές επιπτώσεις στην ανάπτυξη και επομένως και στην εξέλιξη των εγχώριων αποταμιευτικών πόρων.

Παρενθετικά αναφέρω ότι ο δωδεκάμηνος ρυθμός πληθωρισμού από 14.8% τον Δεκέμβριο του 1989 θα ανέβει σε 16.5% περίπου τον Ιανουάριο του 1990 και οι εκτιμήσεις για ολόκληρο το έτος είναι ότι θα φθάσει ίσως το 18%. Επίσης, σύμφωνα με ορισμένες εκτιμήσεις, το ΑΕΠ δεν θα αυξηθεί πέραν του 2% το 1990 και το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών θα διαμορφωθεί γύρω στα επίπεδα του 1989, δηλαδή γύρω στα 2.500 εκατομμύρια δολάρια. Επομένως η πρόβλεψη του ΥΠΕΘΟ για ετήσιους ρυθμούς αύξησης του ΑΕΠ 2,5 -2,7% στην περίοδο 1990-93 είναι μάλλον αισιόδοξη, όπως επίσης αισιόδοξες είναι και οι εκτιμήσεις για τους διαθέσιμους εγχώριους ιδιωτικούς αποταμιευτικούς πόρους.

Το 1988 η ιδιωτική αποταμίευση ήταν 13% περίπου του ΑΕΠ. Μετά την αφαίρεση των δημόσιων καταναλωτικών δαπανών η συνολική εγχώρια αποταμίευση περιορίστηκε το 1988 στο 4% περίπου του ΑΕΠ. Για το 1989 η εκτίμηση του ΥΠΕΘΟ είναι ότι η ιδιωτική αποταμίευση ήταν 14.7% του ΑΕΠ. Η εκτίμηση αυτή είναι υπερβολική. Με τη σημαντική διεύρυνση των δημόσιων καταναλωτικών δαπανών το 1989 η συνολική εγχώρια αποταμίευση

πιθανότητα ήταν αρνητική, γεγονός που οδήγησε σε αύξηση του εξωτερικού δανεισμού.

Επομένως το πρόβλημα της χρηματοδότησης των νέων επενδυτικών προγραμμάτων θα είναι οξύ αν ληφθεί υπόψη ότι η ιδιωτική αποταμίευση είναι πια ανεπαρκής να καλύψει ακόμα και καταναλωτικές ανάγκες του ευρύτερου δημόσιου τομέα, και ότι, με τα σημερινά δεδομένα, η κατάσταση δεν προβλέπεται να βελτιωθεί. Η υπόθεση του ΥΠΕΘΟ ότι η ιδιωτική αποταμίευση ως ποσοστό του ΑΕΠ θα διαμορφωθεί στην περίοδο 1990-93 στο 14.7%, είναι εντελώς αυθαίρετη και μη ρεαλιστική. Επίσης δεν είναι ρεαλιστική η εκτίμηση του ανοίγματος που θα υπάρξει ανάμεσα στην προσφορά και τη συνολική ζήτηση εγχώριων αποταμιευτικών πόρων.

Κύρια αιτία της ανισορροπίας μεταξύ προσφοράς και ζήτησης αποταμιευτικών πόρων είναι η μεγάλη αύξηση των δανειακών αναγκών του δημόσιου τομέα. Επομένως οι δυνατότητες για χρηματοδότηση νέων επενδυτικών προγραμμάτων θα εξαρτηθούν κυρίως από το βαθμό κατά τον οποίο θα περιορισθούν τα καταναλωτικά ελλείμματα του δημόσιου τομέα. Για το θέμα αυτό δεν υπάρχει καμιά ένδειξη στα στοιχεία του ΥΠΕΘΟ.

Αξίζει να σημειωθεί ότι σύμφωνα με τις τελευταίες εκτιμήσεις οι καθαρές δανειακές ανάγκες του ευρύτερου δημόσιου τομέα έφθασαν το 1989 περίπου το 20% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος. Τα πρόσφατα δημοσιονομικά μέτρα δεν είναι αρκετά για να συγκρατήσουν την αυξητική τάση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων. Σύμφωνα με ορισμένες νέες προβλέψεις, χωρίς να ληφθούν νέα μέτρα, οι συνολικές καθαρές δανειακές ανάγκες του δημόσιου τομέα το 1990 θα διαμορφωθούν γύρω στο 21 - 22%. Με αυτά τα δεδομένα οι εκτιμήσεις για τη χρηματοδότηση των επενδύσεων που δίδονται στον πίνακα 4 δεν είναι ρεαλιστικές, γιατί αν δεν ληφθούν δραστικά δημοσιονομικά μέτρα, η κατάσταση μετά το 1990 θα εξακολουθήσει να χειροτερεύει λόγω των μεγάλων διαστάσεων που έχει πάρει το δημόσιο χρέος και των υψηλών επιπέδων στα οποία έχουν διαμορφωθεί τα επιτόκια. Κάτω από τις συνθήκες αυτές οι πληρωμές για τόκους θα σημειώσουν ραγδαία αυξητική τάση.

Το συμπέρασμα είναι ότι με δεδομένες τις περιορισμένες δυνατότητες αύξησης της ιδιωτικής αποταμίευσης και τα υπέρογκα δημόσια ελλείμματα, η ανάληψη των νέων αυτών επενδυτικών

προγραμμάτων μπορεί να χρηματοδοτηθεί μόνο με εξωτερικό δημόσιο δανεισμό, που όμως δεν είναι ούτε δυνατόν, ούτε σκόπιμο να γίνει στην κλίμακα που υποδηλούν τα επενδυτικά προγράμματα του ΥΠΕΘΟ.

Τελειώνοντας, θέλω να αναφερθώ στην πολιτική σκοπιμότητα των νέων αυτών επενδυτικών προγραμμάτων. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η χώρα έχει τεράστιες ανάγκες επενδύσεων υποδομής, χωρίς τις οποίες δεν είναι δυνατός ο εκσυγχρονισμός και η παραπέρα ανάπτυξη. Όμως ένα τέτοιο πρόγραμμα μπορεί να αναληφθεί μόνο αν συνδυαστεί με ένα αξιόπιστο πρόγραμμα σταθεροποίησης και οικονομικής ανασυγκρότησης και ιδιαίτερα με ριζικά δημοσιονομικά μέτρα που θα αντιμετωπίζουν τις βασικές αιτίες των μεγάλων ελλειμμάτων του δημόσιου τομέα και θα απελευθερώνουν πόρους από την κατανάλωση (ιδιωτική και δημόσια) για τη χρηματοδότηση των επενδύσεων.

30.1.1990